

DAGENS NYHETER.

INSÄNDARE

En utskrift från Dagens Nyheter, 2025-12-16 00:59

Artikeln ursprungsadress: <https://www.dn.se/insandare/ge-oss-anhoriga-svar-pa-vara-fragor-om-estonia/>

Insändare. Ge oss anhöriga svar på våra frågor om Estonia

Publicerad i går 05:00

Vid en presskonferens i Tallinn på tisdag presenterar Statens haverikommission och dess finska och estniska motsvarigheter en slutrapport angående Estonias förlisning 1994 när 852 människor, varav 501 svenskar, dog. Foto: Epa

INSÄNDARE. Om kvarlevor finns vid Estoniavraket bör svenska staten ge efterlevande möjlighet att ta ställning till vad som bör göras. Det är en av flera frågor som vi barn till överlevande och omkomna vill ha svar på i slutrapporten om Estoniakatastrofen 1994, skriver Linnéa Karlsson, anhörig i andra generationen.

Få ut mer av DN som inloggad

Du vet väl att du kan skapa ett gratiskonto på DN? Som inloggad kan du ta del av flera smarta funktioner.

- ✓ Följ dina intressen
- ✓ Nyhetsbrev

Logga in

Skapa konto gratis

Inför [presskonferensen den 16 december](#) riktar vi som är barn till överlevande eller omkomna i Estoniakatastrofen krav på tydliga klargöranden från Sveriges regering och Statens haverikommission. När anhöriga omnämns i detta sammanhang avses genomgående denna grupp, som inte själva upplevde katastrofen, men som lever med dess långsiktiga konsekvenser och frågor som ännu saknar tydliga svar.

Drygt 30 år efter katastrofen kvarstår centrala frågor om ansvar, gravfrid och statens hantering av både mänskliga kvarlevor och avgörande vittnesmål. Det handlar inte om nya teorier, utan om behovet av tydlighet i frågor som ännu inte fått tillfredsställande svar.

En grundläggande fråga rör Estonias sjövärdighet. Uppgifter som framkommit över tid har gett anledning att ifrågasätta om fartyget var sjövärdigt vid avgång. Även om ett eventuellt juridiskt ansvar i dag kan vara preskriberat, menar anhöriga att staten fortfarande har ett ansvar att klargöra om brister förelåg. Ett sådant klargörande ses inte som en rättslig fråga, utan som en nödvändig del av den historiska redovisningen av vad som faktiskt hände.

En annan central fråga rör sjunkförloppet. Enligt officiella redogörelser sjönk Estonia mycket snabbt efter att nödsituationen uppstod. Tidsangivelser i olika sammanställningar varierar, men sammantaget rör det sig om ett förlopp som sträckte sig över mindre än en timme från de första allvarliga skadorna tills fartyget gick under. Det snabba förloppet hade avgörande betydelse för möjligheterna till evakuering och räddningsinsatser. Mot denna bakgrund kvarstår behovet av ett tydligt och samlat klargörande av varför förlisningen utvecklades i så snabb takt och hur de avgörande händelserna förhöll sig till varandra.

Under hösten har även frågan om gravfriden aktualiserats genom [uppgifter som förekommit i medier](#). I rapporteringen har en hypotes lyfts om att det skulle kunna ha varit möjligt för främmande makt att placera teknisk utrustning på eller i Estonias vrak. Dessa uppgifter är obekräftade och har inte fastställts av svenska myndigheter. Trots detta har de väckt oro bland anhöriga, eftersom de rör ett område som av staten själv definierats som en skyddad gravplats.

Oavsett om dessa uppgifter kan bekräftas eller inte, aktualiserar de en mer grundläggande fråga om gravfridens innebörd. Gravfriden kring Estonia är inte en symbolisk markering, utan ett statligt åtagande att skydda en plats där människor omkommit. När hypoteser om yttre påverkan på vraket uppstår utan att staten tydligt kan redogöra för vad som är känt, vad som har utretts och vad som kan uteslutas, riskerar själva innebörden av gravfriden att urholkas. För anhöriga handlar detta ytterst om respekt för de omkomna och

om förtroendet för att staten förmår upprätthålla sina egna beslut över tid.

Genom dykningar av Statens haverikommission har det enligt uppgifter till oss anhöriga framkommit uppgifter om att mänskliga kvarlevor finns på havsbotten utanför vraket. Det har även sagts att dessa kroppar är i ett relativt intakt skick. Dessa uppgifter står i kontrast till den tidigare bilden av att återtagande inte varit möjligt. Mot denna bakgrund ifrågasätts varför dessa kvarlevor lämnas kvar utan att anhöriga ges möjlighet att ta ställning.

Även hanteringen av överlevandes berättelser väcker frågor. Först efter 2021 intervjuades överlevande av haverikommissionen, trots att katastrofen inträffade 1994. Dessa vittnesmål uppges dessutom inte sparas långsiktigt. För både överlevande och anhöriga är detta svårt att förstå. Vittnesmålen utgör ett unikt historiskt material med betydelse för förståelsen av katastrofförloppet, för framtida säkerhetsarbete och för utbildningsändamål. Att de inte bevaras uppfattas som ytterligare ett exempel på bristande långsiktigt ansvarstagande.

Slutligen kvarstår frågan om transport av militär materiel ombord på ett civilt passagerarfartyg. Att sådana transporter förekommit är sedan tidigare bekräftat, men ansvarsfördelning, beslutsprocesser och riskbedömningar har aldrig redovisats på ett sätt som upplevs som fullständigt. För anhöriga är detta en central del av helhetsbilden av statens agerande före och efter förlisningen.

Sammanfattningsvis efterfrågar vi i den andra generationen inte spekulationer eller nya utredningar för sin egen skull, utan tydliga och dokumenterade besked. Presskonferensen den 16 december är ett tillfälle för haverikommissionerna i Sverige, Finland och Estland att redovisa vad som är känt, vad som har utretts och vilka slutsatser som faktiskt kan dras. För många anhöriga är detta en förutsättning för att kunna leva vidare med en rimlig förståelse av vad staten visste, vad staten gjorde och vad staten valde att inte göra.

Mer om insändare: [Så skriver du på insändare och svar](#)

Fler insändare: dn.se/insandare

Text

Linnéa Karlsson, en av ett hundratal personer i anhöriggruppen "Den andra generationen, barn till överlevande och omkomna i Estoniakatastrofen"